

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 962/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

58/2010. (II. 24.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **t.-i lakos panaszos**¹ 2009. december 1-jén előterjesztett panaszát a 2010. február 24-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

e l u t a s í t j a.

A Testületnek a panasz elbírálására nincs hatásköre.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos, aki az E. Kft. ügyvezetője, egy folyamatban levő büntetőeljárásban fogatosított kényszerintézkedések (házkutatás, lefoglalás) ténye és módja miatt 2009. december 1-jén, postai úton terjesztette elő panaszát.

I.

1) A panaszbeadvány szerint a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: JNSZ MRFK) Bűnügyi Főigazgatóság Gazdaságvédelmi Osztályán folyamatban levő büntetőeljárás keretében 2009. november 23-án T. községben, a Kft. székhelyén házkutatást és lefoglalást fogatosított a rendőrség.

A rendőrség a T. község Polgármesteri Hivatal épületében – ahol a Kft. is működik – a Kft. iratai közül semmit nem foglalt le. A panaszost viszont három rendőr, valamint egy külön gépkocsiban további négy kommandós megalázó módon kísérte a tartózkodási helyére. A községben levő egy másik ingatlanra elrendelt házkutatási határozatot kézírással kijavították és a házkutatást az ő tartózkodási helyét képező

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

ingatlanban foganatosították.

A panaszos szerint a rendőrök nem jelölték meg azokat a tárgyakat, adathordozó eszközöket vagy dolgokat, amelyek átadását, illetve lefoglalását kívánták. Álláspontja szerint nyilvánvaló, hogy ha bárki ellen is a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 252. §-a (gazdálkodó szervezet önálló intézkedésekre jogosult dolgozója által elkövetett vesztegetés) miatt folyik az eljárás, akkor lehetséges és szükséges lett volna azoknak a dolgoknak a megjelölése, amiket a házkutatás eredményeként le akartak foglalni.

A házkutatás a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény által biztosított magánlakás sérthetetlenségéhez való jogot korlátozó kényszerintézkedés, ezért garanciális jelentősége lett volna a kényszerintézkedés tárgya pontos megjelölésének. Ehelyett ismeretlen szempontok szerint számítógépes adathordozókat és egyéb iratokat foglaltak le.

A panaszbeadvány szerint a nyomozó hatóság tagjai azzal próbáltak jogalapot teremteni a házkutatás lefolytatásának, hogy azt halaszthatatlan nyomozati cselekményként foganatosították. Határozat nélküli, halaszthatatlan nyomozati cselekményt rögzítő jegyzőkönyvben a halaszthatatlanság tényét és az azt megalapozó körülményeket is fel kellett volna tüntetniük, ami azonban elmaradt. A panaszosok szerint folyamatban levő büntetőügyben a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) nem biztosít lehetőséget halaszthatatlan nyomozási cselekmény lefolytatására.

A panaszos álláspontja az, hogy a nyomozó hatóság eljárása ellentétes a Be. 149. §-ának rendelkezéseivel, a kényszerintézkedés sértette a házkutatást elszenvedő emberi méltóságát, személyiségi jogait és az ártatlanság vélelmét. A panaszos szerint jogellenesen lefoglalt dolgok ugyanakkor azzal fenyegetnek, hogy a gyanú tárgyát nem is képező ügyekben eljárást vagy felelősségrevonást fognak kezdeményezni.

A panaszos kérte, hogy a sérelmezett eljárást a Testület vizsgálja felül, semmisítse meg és rendelje el a lefoglalt tárgyak kiadását. A beadványt egyidejűleg a JNSZ MRFK-hoz, a JNSZ Megyei Főügyészséghez is eljuttatta.

2) A panaszos beadványa mellé megküldte a Testület részére a JNSZ MRFK Bűnügyi Igazgatóság Gazdaságvédelmi Osztályának 2009. november 23-án kelt határozatát a házkutatás és a lefoglalás elrendeléséről, valamint a szintén november 23-án készült jegyzőkönyvet a házkutatásról és a lefoglalásról.

a) A határozat szerint a rendőrség a Btk. 252. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő, gazdálkodó szervezet önálló intézkedésekre jogosult dolgozója által elkövetett vesztegetés büntettének megalapozott gyanúja miatt folyamatban levő büntetőügyben rendelte el a panaszossal szemben a Be. 149. §-ának (3) bekezdése, illetve 151. §-ának (2) bekezdése alapján a házkutatást és a lefoglalást. A határozaton

valóban látható az, amit a panaszos beadványában említett, nevezetesen, hogy a házkutatást a T. községben levő alatti irodahelyiségekre és az ahhoz tartozó bekerített helyekre – az ott található számítástechnikai rendszer, vagy az ilyen rendszer útján rögzített adatokat tartalmazó adathordozó átvizsgálásával együtt – rendelték el, és a címet kézírással átjavították egy másik ingatlan címére. A határozaton jól látható azonban, hogy a javítás mellett a kijavítást végző aláírása is szerepel.

A határozat tartalmazza a Be. 195. §-ának (1) bekezdése szerinti panaszról történő tájékoztatást; továbbá az indokolási részben az alábbi szöveg szerepel: „Alaposan feltehető az, hogy a fenti címen bűncselekmény bizonyítékául szolgáló tárgyakat őriznek. A fentiekre tekintettel a lefoglalás elrendeléséről a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.” A határozat keltezése (pecsét, dátum, aláírás) megfelelő. Az érintett nyilatkozatára vonatkozó határozati rész – ami arról szól, hogy az érintettel szóban közölték a határozatot és egy példányát átvette, illetve, hogy panasszal él-e a határozat ellen – kitöltetlen, azt a panaszos mint a kényszerintézkedések érintettje nem írta alá, illetve kézírással szerepel rajta, hogy „Nem kívánom aláírni!”.

b) A jegyzőkönyv a Btk. 252. §-ának (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés büntetnének és más bűncselekmények megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen folyamatban levő eljárásban a megjelölt ingatlanban 2009. november 23. napján 10 óra 10 perckor (ez utóbb kézírással átjavítva 10 óra 20 percre) megtartott házkutatást alkalmával készült. A jegyzőkönyvben kihúzásra került az a rész, miszerint az eljárási cselekmény fogatosítására halaszthatatlan nyomozási cselekményként kerül sor.

A jegyzőkönyv tanúsága szerint a nyomozó hatóság részéről három r. százados volt jelen az eljárási cselekménynél. A nyomozó hatóság eljáró tagja felhívta a panaszos mint az eljárási cselekménnyel érintett személy figyelmét, hogy indítványára hatósági tanút alkalmaz a hatóság, valamint arra is, hogy az eljárási cselekmény során észrevételt, indítványt tehet. A panaszos úgy nyilatkozott, hogy indítványozza a hatósági tanú alkalmazását, amelynek a nyomozó hatóság eleget tett.

A jegyzőkönyvben szerepel az eljáró hatóság tagjának közlése a nyomozási cselekmény céljára vonatkozóan, felszólítása arra, hogy az érintett a keresett dolgot adja elő, továbbá az érintett figyelmeztetése, hogy az átadás / hozzáférés megtagadása nem akadályozza annak, hogy a keresett dolgot, adatot házkutatással, motozással megszerezzék.

Ezt követően a jegyzőkönyv tanúsága szerint a felszólított személy a felszólításnak nem tett eleget, ezért az eljárás folytatására került sor.

A kényszerintézkedés pontos menetét tartalmazza a jegyzőkönyv. Eszerint a panaszos tagadta, hogy nála bűncselekménnyel összefüggésbe hozható tárgy, eszköz, stb. van. Ezek után átkutatták az ingatlant, több tárgyat, számítástechnikai adathordozót és iratot lefoglaltak, amelyeket a JNSZ MRFK Gazdaságvédelmi Osztályára szállították be megőrzésre.

A jegyzőkönyv szerint a panaszos mint az eljárás elszenvedője a jegyzőkönyvet nem volt hajlandó aláírni.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a JNSZ MRFK-tól a panaszolt intézkedéssel kapcsolatban, illetőleg megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, valamint a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálat – a JNSZ MRFK Bűnügyi Főigazgatóságán folyamatban levő büntetőeljárás adatai alapján – az alábbi tájékoztatást adta.

A JNSZ MRFK a gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozója által elkövetett vesztegetés miatt nyomozást rendelt el, amelynek során 2009. november 23-án házkutatásokat fogantatosított több helyen, többek között a panaszban említett mindkét ingatlanban.

A nyomozati cselekmények (házkutatás, lefoglalás) végrehajtásában a JNSZ MRFK 16 dolgozója – 2 r. hadnagy, 2 r. főhadnagy, 3 r. százados, 4 r. őrnagy, 3 r. alezredes és 2 közalkalmazott – vett részt.

A rendőrség felvilágosítása szerint a házkutatás elszenvedője – a Be. 195. §-a alapján – panasszal élt a házkutatás ellen, amelyekkel szemben a JNSZ Megyei Főügyészség elutasító határozatot hozott.

Az ORFK Ellenőrzési Szolgálat tájékoztatta a Testületet arról is, hogy a folyamatban levő büntetőeljárás során a nyomozó hatóság nyomozati cselekményeket – házkutatás, lefoglalás – hajtott végre, amelynek során keletkezett dokumentumok (határozat, jegyzőkönyv) a nyomozás iratait képezik. Ezen iratok megtekintésére, tartalmának ismertetésére és a másolatok kiadására a Be. 186. és 193. §-a irányadó.

A hatályos törvényi rendelkezések alapján a nyomozás iratait az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának vezetője nem küldte meg a Testület részére. A panaszos által előadottak tekintetében – szintén a Be. 195. §-a alapján – a nyomozás felügyeletét ellátó ügyészség rendelkezik hatáskörrel a panasz elbírálása és a végrehajtás körülményeinek kivizsgálására egyaránt; ezért a rendőrségnek nincs hatásköre a kényszerintézkedések módját érintő kérdések kapcsán az intézkedésben résztvevő rendőröket nyilatkozattételre felhívni.

Az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának vezetője ugyanakkor tájékoztatta a Testületet arról, hogy a panasz elbírálása érdekében a megkeresést és a panaszbeadványt megküldte a JNSZ Megyei Főügyészség – mint az illetékes, nyomozás felügyeletét ellátó ügyészség – vezetőjéhez.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján az alábbi megállapításra jutott.

1) A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. §-ának (1) bekezdése értelmében az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

Az Rtv. idézett rendelkezése szerint a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések tartoznak, amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel, más esetekben érdemi vizsgálatot nem folytathat. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, löfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A Testületnek ugyanakkor lehetősége van arra, hogy az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell. Erre az Rtv. IV. fejezetében rögzített 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. Az idézett rendelkezés – a fentebb kifejtettek alapján – olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze.

Az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válik tehát a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-tól eltérő egyéb jogszabályok által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik. A Testület hatáskörének ilyen értelmezése azonban nem biztosít korlátlan lehetőséget a Testület beavatkozására, mert erre csak olyan esetekben van módja, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel (mulasztással) szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak.

A Testületnek jelen panaszügyben azt kellett vizsgálnia, hogy a sérelmezett intézkedések tekintetében a panaszos rendelkezésére áll-e olyan jogorvoslati lehetőség, ami a Testület hatáskörét kizárhatja.

A panaszos egy folyamatban levő büntetőeljárás nyomozati cselekményeit és azok végrehajtási módját (a házkutatás helyszínére megalázó módon való kísérést, a házkutatás tárgyainak előzetes megjelölésének hiányát, és a halaszthatatlan nyomozati cselekményként történő foganatósítást), valamint a kényszerintézkedést elrendelő határozat kijavítási módját sérelmezte.

A Be. VIII. Fejezetén belül a 149. § rögzíti a házkutatás, a 151-157. §-ok pedig a lefoglalás szabályait. A nyomozásról szóló IX. Fejezetben található a határozatra, illetve annak kijavítására (169. §), a határozat nélküli nyomozási cselekmény elvégzésére (halaszthatatlan nyomozási cselekmény, 177. §) vonatkozó rendelkezés; továbbá ugyanezen fejezet IV. Címe biztosítja a nyomozás során a jogorvoslati lehetőségeket.

Jelen esetben a panaszost – mint a házkutatás és lefoglalás elszenvedőjét – a Be. 195. §-a szerinti panaszjog illette meg. A Be. 195. §-ának (1) bekezdése értelmében, akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság határozata rendelkezést tartalmaz – ha a Be. kivételt nem tesz –, a határozat ellen a közléstől számított 8 napon belül panasszal élhet. A 195. §-ának (4) bekezdése szerint, ha a határozatot hozó a panasznak 3 napon belül nem ad helyt, köteles azt haladéktalanul felterjeszteni az elbírálásra jogosulthoz. Jelen esetben a nyomozó hatóság hozta a határozatot, amely elleni panaszt az ügyész a hozzá érkezésétől számított 15 napon belül határozattal bírálja el.

A Be. idézett §-ának (5) bekezdése szerint a panasz elbírálásáról a panaszt tevőt értesíteni kell. A panaszt tevő a házkutatást elrendelő határozat elleni panaszt elutasító határozat ellen a Be. 195. §-ának (6) bekezdésében foglaltak alapján – mivel jelen esetben a Be. 149. §-ának (3) bekezdése szerinti határozat született – a kézbesítéstől számított 8 napon belül a határozatot hozó ügyészségnél felülbírálati indítvány terjeszthető elő. Ilyen esetben az ügyészség a felülbírálati indítványt az iratokkal és indítványával együtt 3 napon belül megküldi a bíróságnak.

A sérelmesnek tartott lefoglalás kapcsán a Testület felhívja a panaszos figyelmét arra, hogy annak tekintetében úgyszintén biztosított a panaszjog lehetősége a Be. 195. §-a szerint, valamint a Be. 151. §-ának (4) bekezdése, 153. §-ának (2) bekezdése szerinti határozat, és a 151. §-ának (2) bekezdése szerinti ügyészi határozat elleni panaszt elutasító határozat ellen a kézbesítéstől számított 8 napon belül szintén felülbírálati indítvány terjeszthető elő a határozatot hozó ügyészségnél, amely a felülbírálati indítványt az iratokkal és indítványával együtt 3 napon belül megküldi a bíróságnak.

A Be. idézett 195. §-ának (7) bekezdése továbbá a halaszthatatlan nyomozási cselekmények esetén is biztosítja a panasz lehetőségét.

A rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján a panaszos élt a Be. szerinti panasz lehetőségével, illetve azt a JNSZ Megyei Főügyészség elbírálta.

b) Abban a – szintén büntetőeljárás – kérdésben, hogy a panaszos szerint folyamatban levő büntetőügyben a Be. nem biztosít lehetőséget halaszthatatlan nyomozási cselekmény lefolytatására, a Testület a következőre hívja fel a panaszos figyelmét.

A Be. említett 177. §-a szerint a nyomozó hatóság az olyan kényszerintézkedéseket, amelyeknek elrendelésére egyébként jogosult – így többek között a 149. § szerinti házkutatást – halasztást nem tűrő esetben nyomban elvégezheti. Az eljárási cselekmény elrendeléséről előzetesen határozatot nem kell hozni, hanem elegendő az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvben – ahogyan a panaszos is utalt rá – a halaszthatatlanság tényét és az ezt megalapozó körülményeket fel kell tüntetni.

A Be. 177. §-a szerinti rendelkezés alkalmazásának – szemben a 170. §-ának (4) bekezdésében foglalt rendelkezéssel, amikor magával a nyomozati cselekménnyel indul a nyomozás („Nyomozás elrendelése nélkül indul meg a nyomozás, ha az ügyész vagy a nyomozó hatóság a bizonyítási eszközök biztosítására, az elkövetéssel gyanúsítható személy kilétének megállapítása, elrejtőzésének, a bűncselekmény befejezésének avagy újabb bűncselekmény elkövetésének megakadályozása végett vagy késedelmet nem tűrő más okból nyomozási cselekményt végez. A nyomozás megindításának tényéről és idejéről utólag haladéktalanul feljegyzést kell készíteni.”) – nem akadály a büntetőeljárás megindulása. A törvényhely azt biztosítja, hogy a nyomozás elrendelését követően, a nyomozás közben is lehessen elvégezni egyes, halasztást nem tűrő nyomozati cselekményeket.

c) Abban az egyébként szintén büntetőeljárás kérdésben, hogy a nyomozás során a házkutatás elrendeléséről készült határozatban foglaltakat kézírással átjavították, a Testület a következőre hívja fel a panaszos figyelmét.

A Be. említett 169. §-a tartalmazza a nyomozás során hozható határozat alapvető szabályait. A 169. §-ának (1) bekezdése szerint – többek között – a kényszerintézkedésekről (kivéve a testi kényszer alkalmazását), az ügyész, illetve a nyomozó hatóság határozatot hoz. A törvényhely (2) bekezdése a határozat alaki kellékeit, (3) bekezdése a határozat indokolási részében rögzítendő tényeket, a (4) bekezdése a határozat írásba foglalásának követelményét és közlésére vonatkozó előírásokat tartalmazza. A Be. 196. §-ának (5) bekezdése szól arról, hogy ha a határozat leírása során névcseré, szám- vagy számítási hiba és más hasonló elírás történt, azok kijavítását az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság mind indítványra, mind pedig hivatalból elrendelheti, ugyanakkor a kijavítást a határozatra fel kell jegyezni. A Be. 169. §-ának (1) bekezdése szerint ugyanakkor magáról a határozat kijavításáról is határozatot kell hozni, amit pedig az érintettnek a 169. §-ának (4) bekezdése értelmében meg kell küldeni.

Abban az esetben, ha a kijavítás, mint jogorvoslati eszköz a panaszos szerint nem bizonyul megfelelőnek, a kijavításról rendelkező határozat ellen további jogorvoslatnak van helye a Be. 195. §-a alapján.

2) A Testület – tekintettel arra, hogy büntetőeljárási kérdésekben döntési jogköre nincs – a panaszosok azon kérését, hogy a lefoglalt tárgyak kiadását elrendelje, hatáskör hiányában, nem teljesítheti.

IV.

A Testület a fentiek alapján megállapította, hogy egyrészt jelen ügyben nincs hatásköre eljárni, másrészt a panaszbeadvány az annak elbírálására illetékes ügyészséghez mind a panaszos, mind pedig a rendőrség részéről megküldésre került, ezért az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése alapján a panasz elutasításáról döntött.

Budapest, 2010. február 24.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag